

Krivicima, blaga, moli oprostjenje,
Žalosne tješi, bolesne i bijedne,
Zasjaj ko zraka pouzdane nade
Vječnog života.

Trojici svetoj itd.

Dr LJUBOMIR KUČAN

ŠKOLE I TEČAJEVI SVETE GLAZBE

Početak našeg stoljeća je sveti Pijo X upozorio na potrebu odgoja crkvenih glazbenika. Zato u Motu proprio od 22. XI 1930. g. naređuje svim biskupima da u svojim biskupijama osnuju i njeguju škole za svetu glazbu. »Veoma je važno da se sama Crkva brine oko odgoja svojih zborovođa, orguljaša i pjevača prema istinitim načelima svete umjetnosti« (Motu proprio VIII, 28). — U crkvi ne smije biti ništa što smeta ili umanjuje pobožnost i bogoljubnost vjernika a osobito da ne vrijeđa čast i svetost svetih obreda u kući molitve. Nažalost tijekom vremena u hram Božji se uvukla teatralna i profana glazba, kojoj tu nije mjesto. Sveta glazba — nerazdjeljiva od svečane liturgije — pripravlja duše vjernika na pobožnost da što obilnije prime plodove milosti koje donosi sveta Misa i druga sveta otajstva (M p I, 1). Radi toga je sv. Pijo X osnovao Papinski Institut za svetu glazbu u Rimu i naredio biskupima da osnivaju škole za crkvenu glazbu u svojim biskupijama.

Nasljednici sv. Pija X — osobito Pijo XI, Pijo XII i Ivan XXIII — u apostolskim pismima »Divini Pijo XI cultus« od 20. XII 1928. i Ap. konstituciji »Deus scientiarum Dominus« od 24. V 1931., a Pijo XII u »Musicae sacrae disciplina« od 25. XII 1955.) na biskupe čitavog svijeta živo preporučuju ideju o obnovi svete glazbe preko vlastitih crkvenih glazbenih škola. SZO je na temelju ovih apostolskih pisama g. 1958. izdao »Uputu o svetoj glazbi i svetoj liturgiji«, gdje daje smjernice i naređenja biskupima i redovničkim poglavarima da provedu u djelo misli svetih otaca Papa o obnovi svete glazbe. Broj 115. »Upute« glasi: »Preporuča se nadalje, da u svakoj dijecezi bude zavod ili škola pjevanja i orguljanja, u kojoj bi stjecali pravilnu izobrazbu orguljaši, zborovođe, pjevači pa i svirači. — Katkad će biti zgodnije, da takovu ustanovu zajedničkim silama podigne više dijeceza...«

Papinski Institut za svetu glazbu u Rimu savjesno provada u djelo i razrađuje ideje iz Motu propria. Dosada je iz škole izišlo 1.500 diplomiranih crkvenih glazbenika, koji diljem čitavog svijeta raznose, šire i provodaju smjernice o obnovi svete glazbe pri liturgijskim činima. Oni na svih pet kontinenata otvaraju i rukovode nove škole i tečajeve crkvene glazbe na kojima se dalje šire »istinita načela svete umjetnosti«.

A) ŠKOLE

1) »**Pius X School**« Manhattanville (New York) osnovana je 1916. Cilj škole je promicati pravu crkvenu glazbu u Americi. Redovna nastava traje četiri godine, a specijalni ljetni tečajevi osam godina. Na školi predaje 14 redovitih profesora koji su diplomirali na visokim glazbenim akademijama Evrope i Amerike. Predavanja se i vježbe održavaju u suvremenim i akustički izoliranim aulama. Biblioteka posjeduje velik izbor glazbenih knjiga i vlastitih izdanja mikrofila, diskoteku sa preko 10.000 snimaka. Koncertna dvorana ima velike orgulje i dva koncertna klavira. Ponos škole — orkestar i pjevački zbor — širom Amerike priređuje koncerte: grgurskog pjevanja, klasične polifonije i suvremene crkvene glazbe te tako posjeduju veliku kolekciju vlastitih snimaka.

Uvaženi glazbeni stručnjaci i umjetnici iz Evrope dolaze i održavaju đacima izvanredna predavanja iz raznih grana crkvene glazbe i tečajeve, te razne koncerte.

Od svog osnutka 1916. do danas iz škole je izišlo preko 28.000 crkvenih glazbenika: zborovođa, orguljaša, pjevača... To su lučonoše, koji svuda raznose svjetlo istinite svete glazbe. U Americi se već osjeća uspjeh njihova rada.

2) »**St. Michael's School of Sacred Music**« Toronto (Kanada) Osnovana je po želji kardinala-nadbiskupa Mc Guigana i 25 nadbiskupa i biskupa Kanade. Podjeljuje diplome iz grgurskog pjevanja, kompozicije i orgulja kao i Papinski Institut za svetu glazbu u Rimu. Školu pohađa godišnje oko 250 studenata. Profesori su većinom završili svoje glazbene studije na Papinskom Institutu u Rimu a i na drugim glazbenim Akademijama. Preko ljetnih praznika se održavaju tečajevi crkvene glazbe za glazbenike iz raznih krajeva: Texas, Carifornia, Missouri, Michigan, Ohio, Québec...

Škola je postala kulturni centar crkvene glazbe i ponos svih Kanađana. U njoj su procvala mnoga svećenička i redovnička zvanja. Oko 40 diplomiranih glazbenika već su stupili u svećenički i redovnički stalež.

3) **Glazbena škola »De Paul University«** (Chicago). Godine 1914. je sveučilište De Paul ustanovilo glazbeni odio. To je jedna od najstarijih glazbenih škola za crkvenu glazbu u Americi. God. 1922. glazbeni odio postaje pravi fakultet sa oko 40 studenata. — Uče se predmeti instrumentalne i vokalne muzike. Oni koji završe glazbeni fakultet znaju komponirati, poučavati i izvoditi. Glazba se predaje i sa estetsko-povjesnog gledišta kao dopuna opće lične naobrazbe onih koji ostaju samo glazbeni diletanti. Studenti vježbaju sa orkestrom, pjevačkim zborom i limenom glazbom u salama akustički izoliranim a u njima se nalazi nekoliko velikih glasovira i savršenih fonografa. Velika i bogata biblioteka i diskoteka su uvijek na raspolaganje đacima i profesorima. U koncertnoj sali su tromanualne orgulje iako se koncerti često priređuju na orguljama velike sveučilišne kapele.

4) »**Kirchenmusikschule**« u Regensburgu je ustanovio Franjo Ks. Haberl 1860. g. na nagovor F. Liszta. Bavarska joj je vlada g. 1910. priznala pravo javnosti.

Na školi predaje devet profesora. Učenika redovito bude oko 40, ne samo Nijemaca, nego i drugih narodnosti. Uči se: grgursko pjevanje, orgulje, klavir, kompozicija, zorno pjevanje, liturgika, latinski crkveni jezik, pedagogija... Svake nedjelje preko sv. Mise pjeva školski zbor, a učenici po redu dirigiraju i sviraju. Isto tako svakog mjeseca školski zbor pjeva kod svetih obreda koje prenosi radio. Profesori i đaci redovito održavaju koncerte u koncertnoj sali.

Škola raspolaže s nekoliko orgulja i glasovira na kojima vježbaju učenici. Uz školu je studentski dom a u svakoj se sobi nalazi klavir. Cilj škole »marljivo učiti stare a ne zapustiti nove« obuhvaća svu crkvenu glazbu.

Iz škole su izišli mnogi uvaženi glazbenici sa raznih strana svijeta. Najveći ponos škole je Mons Lorenzo Perosi kojega je u Regensburg poslao kanonik Josip Sarto — kasniji sv. Pijo X.

Povezanost, isti cilj i zajednički ideal — obnova svete glazbe — kod škola za crkvenu glazbu, osobito se zapazio koncem prošle godine na proslavi 50 godišnjice Papinskog Instituta za svetu glazbu u Rimu. Svetu Misu zahvalnicu je služio sv. o. papa Ivan XXIII u »aula della Benedizione« 8. XII 1961. g. a na svečanim zasjedanjima bili su izaslanici škola iz: Austrije, Njemačke, Engleske, Francuske, Nizozemske itd. Ovom su prigodom još dvije glazbene škole ušle u **udruženje crkvenih glazbenih škola** pod vodstvom Papinskog Instituta za svetu glazbu u Rimu: »Glazbeni kolegij« u Hiroshima (Japan) i »Escuela Superior Diocesana de Musica Sagrada« u Guadalajara (Španjolska).

Nedavno je u misijskom glasniku pisao jedan biskup iz afričkih misija: »Ne treba nam ni gramofona, ni gramofonskih ploča, ni glazbenih instrumenata, nego nam treba profesora glazbe, koji će naučiti naše sjemeništare, bogoslove, katehiste i naše narode kako će pjesmom slaviti Gospodina.« Nama treba crkvenih glazbenika koji će djelovati prema »istinitim načelima svete umjetnosti«.

B) TEČAJEVI

Danas u doba »ubranog školovanja« svuda se otvaraju večernje škole, tečajevi, izvanredna predavanja itd. da ljudi nadopune i usavrše svoje znanje. Vidjeli smo, da mnoge škole crkvene glazbe za ljetnih praznika upriličuju tečajeve glazbe. Tečajeve možemo podijeliti na dvije vrste:

1. Tečajevi koji se održavaju za više godina po nekoliko mjeseci; 2. Tečajevi za vrijeme ljetnih, odnosno zimskim praznika kroz sedam ili četrnaest dana. I jednih i drugih sretamo kod svih kulturnih naroda.

U Rimu u »Sali Pija VI« 12. XI 1961. g. započeo je tečaj crkvene glazbe i liturgike za redovnice. Otvoren je po želji kardinala Prefekta sv. Zbora Obreda i Vikara za grad Rim a u duhu kan. 574 Rimske Sinode. Tečaj traje za pjevanje dvije a sviranje tri godine. Uči se:

a) **pjevanje**: grgursko pjevanje, polifonija, pučko pjevanje, metodika, liturgika; b) **sviranje**: klavir, harmonij i orgulje. Ispiti

se polažu svake godine a na završetku tečaja se podjeljuju diplome. Sviračicama je omogućeno da mogu nastaviti usavršavanje na klaviru i orguljama. Ove godine tečaj pohađa 98 učenica iz 37 raznih kongregacija. Redovnice će dobiti glazbenu naobrazbu da mogu u svojim samostanskim i župskim crkvama poučavati i dostojno voditi crkveno pjevanje i sviranje.

Odbor za crkvenu glazbu **splitske biskupije** na inicijativu preuzv. biskupa dr Fr. Franića je organizirao sličan tečaj za redovnice na području Dalmacije. Poučavanje traje tri godine: dva puta mjesečno po dva dana. Uči se: grgursko pjevanje, zbor-no pjevanje, teorija glazbe, solfeggio, povijest glazbe, harmonija, organografija. Iz sviranja: harmonij, orgulje. Povremeno se daju predavanja iz liturgike. Održano je nekoliko izvanrednih predavanja iz duhovno-koncertne glazbe uz pomoć snimki magnetofonske vrpce i gramofonskih ploča: Verdi — Requiem, J. S. Bach — Matthauss-Passion..., simfonijske muzike: Beethoven, Mozart, Smetana, Musorgsky...

Ispiti se polažu svakog semestra. Tečaj pohađa 25 čč. ss. iz 6 raznih kongregacija. Za proslave 50 godišnjice Papinskog Instituta za svetu glazbu u Rimu, rektor Mons. I. Angles je uputio pismo predavačima i tečajkama za što uspješniji rad oko obnove svete glazbe.

Druga vrst tečaja se upriličuje za ljetnih ferija. Spomenuo sam ih kad sam govorio o »Pius X School« u New Yorku i »St. Michael's School of Sacred Music« u Toronto. Oni su često na velikoj kulturnoj i umjetničkoj visini.

a) Mons. C. Eccher prof. glazbe u Trentu i Bolzanu svake godine u vrijeme ljetnih praznika upriličuje tečajeve grgurskog pjevanja i svete glazbe za redovnice. Ovoga ljeta će se održati slijedećim rasporedom: I — Provincijski tečaj u Bergomanero (Novara) od 18—24 VIII kod čč. ss. »Rozminijanki«; II — Nacionalni tečaj u Rimu od 26. VIII do 1. IX kod čč. ss. »Kćeri Crkve«; III — Specijalni tečaj u Rimu od 2—8. IX prátanja grgurskog pjevanja. Tečaj su specijalno preporučili i blagoslovili sv. Oci pape Pijo XII i Ivan XXIII.

b) Benediktinci u Veneciji održavaju ljetne liturgijsko-glazbene tečajeve za specijalizaciju i usavršavanje u crkvenoj glazbi. Podijeljeni su u tri dijela: 1. **Vokalna tehnika** proučava pravilan izgovor latinsko-crkvenog jezika obzirom na ritmiku, estetiku i stilistiku grgurskog pjevanja; 2. **Liturgijski odio** tumači temelje liturgike, Sv. Misu — njezin razvoj u liturgiji i muzici, sakramentale i sv. Red, te liturgiju prvih stoljeća Crkve.

c) Dijecezanski odbor za crkvenu glazbu **zagrebačke nadbiskupije** već tri godine svakog ljeta održava tečaj crkvene glazbe za čč. ss. orguljašice naših župskih i samostanskih crkava. Djelokrug predavanja možemo svrstati u pet vrsta:

1. **Glazbena predavanja:** grgursko pjevanje teoretski i praktično, teorija glazbe, solfeggio, harmonija i modulacija, vođenje pjevačkih zborova, dirigiranje, pučko pjevanje.

2. **Liturgijsko-glazbena predavanja.** »Uredba sv. glazbe« Pija XII od 25. XII 1955. g.; »Uputa SZO o svetoj glazbi i svetoj liturgiji« od 3. IX. 1958.; »Vodič za sudjelovanje vjernika u svetoj Misi« našeg Episkopeta; liturgijska formacija s. orguljašice

u duhu službenih propisa o svetoj glazbi; č. s. kao upravitelj kora u promicanju liturgijskog apostolata.

3. Nekoliko specijalnih predavanja: Duhovni lik č. s. orguljašice; problemi s. orguljašice gledom na okolinu; rad s. orguljašice »sub specie aeternitatis«; cecilijanstvo kod nas; estetsko uživanje pri slušanju nekog glazbenog djela; crkvene pučke popjevke u pogledu dogmatsko-pjesničkog i glazbenog sadržaja; međusobna suradnja ss. orguljašica raznih redova i kongregacija.

4. Koncerti na orguljama. Svaki dan tečaj završava koncertom na orguljama u zagrebačkoj katedrali. Koncerte daju naši najbolji orguljaši i čč. ss. orguljašice. Izvedene su skladbe najboljih crkvenih kompozitora iz starije i novije orguljske literature. Koncerti su bili popraćeni tumačenjem sadržaja, stila i ostalih osobina djela te su svi snimljeni na magnetofonsku vrpcu. Održano je nekoliko predavanja o orguljama i harmonijama; o registrima i registriranju; o uzdržavanju orgulja. Uređena je specijalna »Radionica« za popravljivanje najčešćih kvarova na orguljama i harmonijama. Tu se može naučiti pod stručnim vodstvom sve, što je najpotrebnije u svakodnevnoj praksi. — Priređena je veoma uspješna izložba na kojoj je prikazan razvoj gradnje orgulja od najstarijih vremena do danas.

5. Magnetofonske, gramofonske i filmske projekcije. Predavanje o baroknom majstoru Vinku Jeliću je bilo popraćeno sa nekoliko njegovih duhovnih koncerata snimljenih na magnetofonskoj vrpici. Sve vježbe zbornog i grgurskog pjevanja su snimane te se pri tumačenju upozoravalo na greške i nedostatke. Predavanja iz grgurskog pjevanja su bila osvijetljena pjevanjem benediktinaca iz Solesmes-a sa gramofonskih ploča. Uz filmske projekcije su prikazane neke zanimljivosti iz povijesti crkvene glazbe: razvoj neumatskog glazbenog pisma, liturgijskih glazbenih knjiga, gradnje orgulja... Uređena je veoma uspješna izložba crkvenih glazbenih djela, koja su nastala u Hrvatskoj od XI—XX stoljeća.

Misao vodilja tečaja i svih predavanja je, da se u svijesti generacije orguljašica pročiste i utvrde najosnovnije i najvažnije spoznaje o kojima ovisi pravilan rad svakog crkvenog glazbenika.

Preuzvišeni g. dr Franjo Šeper — zagrebački nadbiskup — je blagoslovio rad tečaja. Svaki put je svojim natpastirskim pismom preporučio i brižnim očinskim okom pratio tečaj. Preuzvišeni ističe važnost redovnica kao suradnica apostolata u obnovi crkvene i liturgijske glazbe. »Redovnice već po svome zvanju kao Bogu posvećene duše imaju u sebi predispoziciju da bolje shvate duh crkvene liturgijske glazbe, te da se oduševavaju za provođenje smjernica koje Crkva daje«.

Mo. o. ANDELKO MILANOVIĆ, OFM

Tri zvijezde vodilje našeg apostolata: milost, biblija i liturgija.

P. Parsch